

його реальною політикою. Не більш переконливим супротивником Віктора Суворова виступив Г. Городецький, який на початку своєї книги «Миф Ледокола», наголошує, що Віктору Суворову не варто вірити, хоча б через те, що він «зрадив свою батьківщину». Критикуючи працю Суворова, Г. Городецький, стверджує, що: ««Криголам» став першою спробою Суворова «приборкати історію» й використовувати її в своїх «політичних та ідеологічних інтересах» [1, с.18].

Водночас, такі послідовники Віктора Суворова, як М. Солонін, Д. Хмельницький, В. Бешанов, І. Павлова та ін. продовжують розвивати провідні ідеї Віктора Суворова, уточнюючи їх, поглиблюючи й аргументуючи. Отже, Віктор Суворов в історіографії Другої світової війни займає одне з провідних місць. Його ідеї стимулюють вивчення й переосмислення причин і наслідків найбільшої військової катастрофи людства.

Список використаних джерел:

1. Габриэль Городецкий. «Миф Ледокола»: Накануне войны / Городецкий Габриэль. – М.: Прогресс-Академия, 1995. – 352 с.
2. Помогайбо А. Псевдоисторик Суворов и загадки Второй мировой войны / А. Помогайбо. – М.: Вече, 2002. – 326 с.
3. Самохвалова Л. Віктор Суворов: давайте для початку висмикнемо сморчка з Мавзолею, а потім доберемося до Бандери і Шухевича / Л. Самохвалова. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.unian.net/common/341940-viktor-suvorov-davayte-dlya-nachala-vyidernem-smorchka-iz-mavzoleya-a-potom-doberemsiya-do-banderyi-i-shuhevicha.html>.

Вікторія Довгалюк

Науковий керівник: к. п. н., доц. Поліщук О.В.

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ НА ЗАСАДАХ УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ ПЕДАГОГІКИ

Формування особистості – неперервний і виключно складний процес, де діє багато факторів, на основі яких розкриваються потреби, інтереси, нахили, здібності, характер, а також здоров'я, працездатність і тривалість життя. Провідною метою виховання залишається ідеал різнобічно розвиненої особистості, що йде з глибини віків. Головною метою національного виховання на сучасному етапі є передача молодому поколінню соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України, які включають у себе

національну самосвідомість, розвинену духовність, моральну, правову, трудову, фізичну, екологічну, громадянську культуру, розвиток індивідуальних здібностей і таланту.

Людська діяльність дуже різноманітна і серед багатьох її видів головне місце посідає фізична культура. Фізична культура – це частина загальної культури, сукупність матеріальних і духовних цінностей суспільства в галузі фізичного вдосконалення людини, накопичених у процесі суспільно-історичної практики. Кінцевий результат фізичної культури визначається загальним станом здоров'я народу, фізичними можливостями та довголіттям.

У процесі історичного розвитку створюються спеціальні наукові та матеріально-технічні цінності фізичної культури, що відображаються в нагромадженні знань про фізичну природу людини, виданні науково-методичної літератури, будівництві спортивних споруд, виготовленні спортивного інвентаря тощо.

Фізична культура – невід'ємний елемент загальної культури особистості. Повноцінний фізичний розвиток особистості, сформованість її фізичних здібностей, зміцнення здоров'я, гармонії тіла і духу людини і природи – основа фізичного виховання.

Фізична культура в Україні своїм корінням сягає в далекі праукраїнські часи. Свій онтогенез український народ веде від слов'ян, людей великого зросту і досконалого фізичного розвитку. Ось як писав про антів історик Прокопій Кесарський: «Усі ці люди високі на зріст і надзвичайно сильні» [2, с. 516].

Кожен народ упродовж тисячоліть виробив свої національні види вправ і рухливих ігор. Фізична культура, як і будь-яка інша, завжди національно своєрідна. Що стосується української, то вона сягає корінням часів Київської Русі. Тут були напрацьовані прекрасні методи вишколу, загартування дітей, формування воїнського лицарства і мужності. Живучи серед войовничих народів, стародавні слов'яни особливу увагу зосереджували на військово-фізичному та патріотичному вихованні молоді. Традиційні засоби і форми фізичної культури українців отримали свій подальший розвиток в часи існування Київської Русі. Поступово починається складатися досить чітка система фізичного, психофізичного та патріотичного виховання дітей і молоді. Основою цієї системи стало «Поучення» (1117 р.) Володимира Мономаха, яке є видатною пам'яткою староруської педагогічної думки, в якій вперше викладено глибокі судження про основні принципи навчання та виховання дітей. Разом з тим В. Мономах у «Поученні» подав універсальну систему ведення здорового способу життя, що була спрямована на виховання в дітей та молоді міцного здоров'я (в широкому розумінні цього слова), забезпечувала підготовку їх до трудової і військової діяльності. Ця система включала:

продуктивну, трудову діяльність, психічне здоров'я, оптимальну рухову активність, загартування, раціональне харчування, особистісну гігієну [3].

Вершиною національного фізичного виховання, самовдосконалення тіла і духу, формування патріотизму була епоха Запорізької Січі. Тут сила і витривалість, тілогартування у повсякденному житті і військових справах проходили в постійних іграх, забавах, танцях, змагальних вправах тощо. Таким чином, склалася система фізичної культури запорізьких козаків. Ця система, що увібрала в себе весь багатотисячолітній досвід, стала однією з найдосконаліших систем підготовки воїнів тодішньої Європи. Але козаки навчилися не лише майстерно володіти зброєю, бути спритними, відважними, кмітливими, витривалими в далеких походах і жорстоких боях, а й формували в собі волелюбний, патріотичний, національний дух українців та козацько-лицарську духовність, що й складало основи української козацької педагогіки. Важко переоцінити те велике освітнє і практичне значення системи фізичного загартування запорізьких козаків, що було частиною комплексної і цілісної системи військово-патріотичного виховання. Але, на жаль, чимало компонентів цієї системи на сьогодні загублено і забуто. Тому вивчення цих вправ, динаміки і структури їх техніки дасть можливість доповнити елементами козацької гімнастики, фізкультурні свята, розваги та ігри, що проводяться з дітьми, а також збагатити сценарії театралізованих свят із використанням козацької тематики.

Основні виховні завдання дошкільної освіти і загальноосвітньої школи – включають і фізичне вдосконалення: розвиток потреби у здоровому способі життя – озброєння знаннями про роль фізичної культури в житті людини, фізичне і психологічне загартування, вироблення інтелігентного й відповідального ставлення до власного здоров'я, гармонійний розвиток духовного, фізичного та психічного здоров'я.

Аналіз спадщини тіловиховання запорізьких козаків дає можливість застосування її елементів в освітньому процесі дошкільної та шкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Кузь В.Г. Українська козацька педагогіка і духовність / В. Г. Кузь, Ю. Д. Руденко, О. Т. Губко. Умань, 1995. – 114 с.
2. Січинський В. Чужинці про Україну / В. Січинський. – К.: Довіра, 1992.
3. Цьось А. В. Система здорового способу життя в «Поученні» Володимира Мономаха / А. В. Цьось // Педагогіка і психологія. / 1998. – № 6. – С. 208-216.